

רשומות

הצעות חוק

12 ביולי 1973

1079

י"ב בתמוז תשל"ג

עמוד

407

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ג—1973

מ ב ו א

תאונות הדרכים בארץ היא אחת הבעיות הכלכליות והחברתיות הגדולות של המדינה. עם גידול האוכלוסיה וריבוי מספר כלי הרכב עולה בהתמדה מספר התאונות ומספר הנפגעים, הרגים ופצועים, הולך וגדל.

ההסדר המשפטי הקיים לטיפול בנפגעי תאונות דרכים הוא לקוי. המבטחים הרגילים של דיני הנויקין לקביעת חובת השיפוי של המזיק לקרבנו אינם הולמים את תאונות הדרכים. מצד אחד יכול לזכות בפיצויים (המבוססים על מידת ה"אשם") רק מי שנפגע מרשלנותו של הנהג ברכב ואילו כל השאר נותרים ללא פיצוי כלשהו. ומצד שני תהליך הוכחה הרשלנות גוזל מרבית זמנם של בתי המשפט הדנים בתביעות נפגעי התאונות, שעל כן הן נמשכות שלוש וארבע שנים. יתרה מזו, התביעה עלולה להיכשל, כולה או מקצתה, אם הוכח שהיתה תרומת רשלנות מצד התובע.

ועדה בין משרדית, שמינו שר המשפטים ושר העבודה ובראשה עמד היועץ המשפטי לממשלה בשעתו, מר מ. בן-זאב, דנה בסוגיה זו, ובדין וחשבון שהגישה בשנת 1966 המליצה להטיל על הנהג ברכב שגרם לתאונה אחריות מוחלטת כלפי כל נפגע.

ועדה נוספת שמינה שר המשפטים בשנת 1971, בראשות שופט בית המשפט העליון, השופט צ. ברנזון, לפישוט הענינים ולשיפור ההליכים בתביעות נזיקין, המליצה גם היא להטיל על נוהג ברכב מגוועי אחריות מוחלטת ולבטל את שיטת הפיצויים לפי "אשם".

המליצה אחרת של ועדת השופט ברנזון, לשם פישוט תביעות על נזקי גוף, היתה הקמת ועדה לענין הפיצויים, שתקבע את שיעור הנזק לפי בקשת הצדדים. דבר זה עשוי לחסוך במקרים רבים הוצאות של ניהול משפט והמתנה ארוכה לפסק דין, ולהביא לגיבוש קני מידה אחידים לחישוב הפיצויים. הצעה זו, יחד עם ביטול הצורך להיוקק לבית המשפט לשם קביעת האחריות, עשויים להקל הרבה על נפגעי תאונות הדרכים.

המליצה נוספת של ועדת השופט ברנזון היתה לתת מעמד חוקי לקרן נפגעי תאונות הדרכים שבהנהלת האיגוד הישראלי של חברות הביטוח.

שלוש ההמלצות הללו אומצו בהצעת חוק זו.

כדי להקל על ביצוע החידושים הללו מוצע שתיקבע תקרה לפיצוי על הפסד כושר ההשתכרות, שלא תעלה על הסכום השווה לשילוש השכר הממוצע במשק. כן נקבע כי בחישוב הפסדי הנפגע מאבדן כושר ההשתכרות הובא בחשבון הכנסתו לאחר ניכוי מס הכנסה, אלא ששיעור המס שיוכא בחשבון לצורך זה יהא מוגבל עד ל-15% מסכום הפיצויים על אבדן כושר ההשתכרות, ועד לשלושים אלף לירות מסכום הפיצויים שייפסקו על כאב וסבל.

ההצעה כוללת ביטוח של הנהג ברכב שיזכה לפיצוי מחברת הביטוח שלו, ומבטלת בזה את הצורך בביטוח תאונות אישיות.

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ג-1973

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בחוק זה —
"תאונות דרכים" — אירוע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי או כתוצאה משימוש בו או מהחנייתו;
"נזק גוף" — לרבות מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי;
"נפגע" — אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים;
"פקודת הביטוח" — פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח חדש], תשל"ג-1970;
לכל מונח אחר בחוק זה תהא המשמעות שיש לו בפקודת הביטוח.

פרק ב': אחריות

אחריות נוהג ברכב

2. (א) הנוהג ברכב מנועי חייב לפצות את הנפגע על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב.

(ב) האחריות לפי סעיף קטן (א) היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקה מינה אם היה או לא היה אשם מצד הנוהג ואם היה או לא היה אשם או אשם תורם של אחרים.

(ג) התיר בעל רכב מנועי לאחר לנהוג ברכבו תחול האחריות גם על בעל הרכב.

תאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב

3. (א) אירעה תאונת דרכים שבה מעורבים מספר כלי רכב תחול על כל נוהג האחריות לפי סעיף 2 לנזקי גוף של מי שגסע בכלי הרכב שלו.

(ב) נפגע אדם מחוץ לכלי רכב מנועי בנסיבות כאמור בסעיף קטן (א), תהיה אחריות הנוהגים המעורבים כלפיו יחד ולחוד; בינם לבין עצמם ישאו באחריות זו שווה בשווה.

תרופה על נזק גוף

4. (א) על זכותו של נפגע לפיצוי על נזק גוף שנגרם לו יחולו הוראות הסעיפים 19 עד 22, 76 עד 83, 86, 88 ו-89 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]² (להלן — פקודת הנזיקין), ואולם —

(1) בחישוב הכנסת הנפגע אילולא התאונה, כבסיס לחישוב הפיצוי בשל

דברי הסבר

הנוהג ברכב מנועי לפיצוי נפגע, ומכאן ששיטת הפיצויים לפי מידת האשם ושאלת החוכמה של הרשלנות התורמת-בטלות.

3 סעיף קובע כי בתאונה שבה מעורבים מספר כלי רכב, חלוקת האחריות נעשית באופן שכל נוהג אחראי לנוסעים שברכבו. לגבי אדם שנפגע מחוץ לכלי הרכב המעורבים בתאונה נקבע, כי אחריות הנוהגים כלפיו היא אחריות של כולם יחד וכל אחד להורה, והחלוקה בין הנוהגים לבין עצמם תהא שווה בשווה.

4 סעיף זה קובע שעל תביעת הנפגע יחולו ההוראות המתאימות שבפקודת הנזיקין (נוסח חדש) (ר' נוסחם בסוף דברי ההסבר), בסייגים אלה:

הגדרות המונחים "תאונת דרכים", "נזק גוף" ו"נפגע" באות להבהיר את תחום הזכות, הנתונה לפי החוק המוצע, לקבל פיצוי על פגיעה שמ-עורב בה רכב מנועי. החוק מדבר בנוק גוף בלבד, שאירע עקב שימוש ברכב או החנייתו, ואינו מטפל בנוק רכוש שאירע בתאונה.

2 סעיף זה קובע את העקרון שעליו מושתת החוק, דהיינו הזכות לקבל פיצוי על נזק גוף שנגרם בתאונת דרכים. נקבעת אחריות מוחלטת של

1. דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 15, עמ' 320.
2. ס"ח תשכ"ד, עמ' 78.

אבדן כושר השתכרות, לא יובא בחשבון כל סכום העולה על שילוש השכר הממוצע במשק לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערב מתן פסק הדין; (2) בחישוב הפסדי הנפגע כתוצאה מאבדן כושר השתכרות תובא בחשבון הכנסתו לאחר ניכוי מס הכנסה, ובלבד ששיעור המס שיובא בחשבון במקרה של היוון הפיצויים לא יעלה על 15% מסכום הפיצויים על אבדן כושר השתכרות; (3) לא ישולם בשל נזק שאינו נזק ממון פיצוי בסכום העולה על שלושים אלף לירות; שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לשנות סכום זה.

(ב) שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות מבהנים לחישוב הפיצויים האמורים בסעיף קטן (א) (3).

(ג) החייב לפצות כאמור בסעיף 2 ישלם לנפגע מיד או יפקיד לזכותו בבית המשפט אותו חלק מהפיצויים שאין מקום סביר לחלוק עליו.

הגבלת הזכות 5. נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה:

(1) מי שגרם לתאונה במתכוון;

(2) מי שהיה מצוי ברכב כשהוא יודע שמשתמשים בו תוך הפרת החוק לתיקון דיני העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), תשכ"ד-1964³, או כשהוא יודע שלנהג הרכב אין רשיון נהיגה, למעט רשיון שפקע מחמת אי-תשלום אגרה;

(3) מי שניזק בעת ביצוע פשע שהשתתף בו, או בדרכו למקום הפשע או ממנו.

ייחוד העילה 6. (א) תאונת הדרכים המקנה לנפגע עילת תביעה על פי חוק זה, אין בה כדי להקנות לו עילת תביעה על פי פקודת הנזיקין.

(ב) נפגע שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה, רשאי להגיש תביעתו על פי פקודת הנזיקין, בסייגים האמורים בפסקאות (1), (2) ו-(3) של סעיף 4.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות חזרה על פי כל דין.

דברי הסבר

סעיף 5 מוצע להוציא מכלל הזכאות לפיצוי לפי שיטת האחריות המוחלטת את הנהג ברכב מתוך כוונה לפגוע בעצמו או בזולת, את מי שנהג ברכב ללא רשות בעלים או ללא רשיון נהיגה ואת מי שמשתמש ברכב לצורך ביצוע פשע.

סעיף 6 סעיף זה קובע כי מי שיכול לתבוע פיצוי לפי הוראות חוק זה אינו רשאי לתבוע פיצוי גם על פי פקודת הנזיקין. תרוצה להבטיח לעצמו כיסוי נזיקין מעל לכיסוי המוצע בחוק זה יזקק לביטוח אישי. נפגעים שאין להם עילת תביעה על פי חוק זה, כגון אלה המפורטים בסעיף 5, יהיו רשאים לתבוע פיצוי על נזיקיהם על פי פקודת הנזיקין ויידרשו להוכיח אשם. עם זאת, לא יהיו זכאים לפיצוי מעבר למה שניתן על פי חוק זה.

(א) תיקבע תקרה לפיצוי על אבדן כושר ההשתכרות, והוא הסכום השווה לשכר הממוצע שבמשק, בעת מתן פסק הדין, כפול שלוש.

(ב) הסכום שייפסק להיוון הפיצויים על אבדן כושר ההשתכרות יהיה השכר נטו לאחר ניכוי מס הכנסה, אולם לגבי סכום זה תיקבע תקרת ניכוי של 15% בלבד מסכום הפיצויים שנפסקו. ואילו לפיצוי בשל נזק שאינו נזק ממון, כגון פיצוי על כאב וסבל, התקרה היא שלושים אלף לירות.

סייגים אלה לא יחולו לגבי ההוצאות הממשיות של הנפגע שאותן יקבל במלואן. הוראה נוספת, שנקבעה בסעיף קטן (ג), באה להבטיח לנפגע תשלום ראשון עוד לפני שתתברר מלוא תביעתו.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

7. (א) מי ששילם פיצוי לפי חוק זה לא תהא לו זכות חזרה על החייב בפיצוי לתאונה, זכות חזרה לפי חוק זה או לפי פקודת הנוזיקין, אלא אם היה החייב אחד מאלה:
- (1) מי שאיננו זכאי לפיצוי כאמור בסעיף 5;
 - (2) מי שאחראי להפעלת רכבת או כלי טיס;
 - (3) מי שנהיגתו בזמן התאונה היתה הפרת תנאי לתחילת הביטוח;
 - (4) מי שהביא לידי מטרד או סכנה בדרך על ידי עבודה שביצע בה או בקרבתה;
 - (5) הרשות האחראית לתחזוקת כבישים.
- (ב) על זכות חזרה לפי סעיף קטן (א) (2) עד (5) יחולו הוראות פקודת הנוזיקין.
- (ג) אין בהוראת סעיף זה כדי לפגוע בזכות החזרה של המעורבים לפי סעיף 3 (ב).

פרק ג': קרן נפגעי תאונות

8. מוקמת בזה קרן לפיצוי נפגעי תאונות (להלן – הקרן).
9. הקרן תהא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.
10. הקרן תהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 (2) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 (נוסח משולב) 4.
11. (א) תפקידה של הקרן לפצות נפגע שאין בידו לתבוע פיצויים מאת מבטח מחמת אחת מאלה:
- (1) הנוהג שפגע אינו ידוע;
 - (2) אין לנוהג ביטוח, או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את נזק הגוף הנדון;
 - (3) המבטח פשט את הרגל;
- "מבטח" – לענין סעיף זה לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח.
- (ב) במקרים המנויים בסעיף קטן (א) תשלם הקרן לבית החולים את הוצאות הטיפול בנפגע כשם שמבטח חייב לשלמן לפי סעיף 28 לפקודת הביטוח.
12. (א) הקרן תנהל בידי הנהלה בת שבעה חברים שימנה שר האוצר ובהם נציגי הממשלה ונציגי המבטחים; שר האוצר ימנה אחד מנציגי הממשלה ליושב ראש הקרן.
- (ב) הודעה על מינוי חברי הקרן והיושב ראש תפורסם ברשומות.

דברי הסבר

- סעיף 7** סעיף זה בא להגביל זכותו של מי ששילם פיצויים לחזור על מי שחייב בפיצוי לפי חוק זה. זכות חזרה תהיה רק כנגד מי שזוכר בסעיף 5, לפי שיטת האחריות המוחלטת, ואילו כנגד יתר הגורמים המפורטים בפסקאות (2) עד (5) של סעיף זה תתאפשר תביעת חזרה רק לפי פקודת הנוזיקין, לאחר הוכחת הרשלנות.
- סעיף 8** סעיפים אלה קובעים הוראות הבאות להקדת מעמד חוקי לקרן לפיצוי נפגעי תאונות.
- סעיף 11** סעיף זה קובע את תפקידי הקרן, והם –
- (א) פיצוי הנפגעים שאין בידם לתבוע פיצוי מחברת ביטוח מחמת הטעמים המפורטים בפסקאות (1) עד (3) של הסעיף; (ב) שיפוי לבית חולים בשל טיפול בנפגע.

4 ס"ח תשי"ח, עמ' 82.

13. (א) הנהלת הקרן תתקין, תוך ששה חדשים מיום מינויה את תקנון הקרן ובו יהיו, בין השאר, הוראות בדבר פעולת הקרן, גודל הגשת תביעות לקרן והטיפול בהן ודרכי הבאת שינויים בתקנון.

(ב) התקנון וכל שינוי או תיקון בו טעונים אישור שר האוצר.

14. קיום הקרן, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר הקרן, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

15. לשם מימון פעולות הקרן יעביר כל מבטח לקרן, אחת לשלושה חדשים, אחוז מן הפרמיות שיקבע שר האוצר בצו; השר גם יקבע בתקנות את שיעורי ההשתתפות במימון הקרן מצד המדינה, הרשויות והתאגידים הפטורים מהוראת סעיף 2 לפקודת הביטוח.

פרק ד': הוראות שונות

16. (א) שר המשפטים יקים ועדות מייצעות לקביעת שיעורי הפיצויים בתביעות לפי חוק זה ויקבע אזורי פעולתן וסדרי עבודתן.

(ב) מבטח או נפגע שלא הגיעו לכלל הסכם על סכום הפיצויים רשאי כל אחד מהם לפנות לוועדה מייצעת שבאזורו בבקשת חוות דעת.

(ג) חוות דעת הועדה תהא בגדר המלצה בלבד; היא תימסר לידי המבטח והנפגע, ואם הוגשה בענין זה תביעה לבית המשפט, תצורף חוות הדעת לכתב התביעה.

17. על אף האמור בהסכם, לא יעלה שכר טרחה לעורך דין של הנפגע בעד הטיפול בתביעה לפי חוק זה על 7% מהסכום שהוסכם לשלמו לנפגע, ואם היו הליכים בבית המשפט לא יעלה שכר הטרחה על 10% מהסכום שגופסק; מי ששילם שכר טרחה העולה על השיעורים האמורים זכאי להחזרת העודף.

18. בסעיף 4א לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשי"א-1951⁵, בפסקה (4), בסופה יבוא "ובלבד שלענין פרמיה בעד פוליסה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ג-1970, יתואם שיעור הפרמיה והשיטה לפיזור הסיכונים בין סוגי הרכב השונים, אחת לשנה על ידי ועדה שימנה לכך שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה, ולפי מבחנים שיקבע שר האוצר בתקנות".

דברי הסבר

ואילך, ברובו, לוועדות לפי סעיף 16; נראה לקבוע תעריף מקסימלי לעורך דין המטפל בתביעות של נפגעי תאונות דרכים, התואם את התיקונים המוצעים.

סעיף 4א (א) לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשי"א-1951, אומר:

"תובתיו של מבטח

4א. (א) שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות לכל המ- בטחים או לסוג מסויים של מבטחים, דרך כלל או בענף ביטוח מסויים, הוראות בדבר -

סעיף 16 זה בא לקיים המלצת של ועדת השופט ברנזון בדבר הקמת ועדות מייצעות, שמתפקידן יהא לקבוע את סכום הפיצויים במקרה שאין הסכם בין הצדדים. החלטת הועדה תהא בגדר המלצה, אולם ניתן להניח שבית המשפט אשר לפניו תובא ההמלצה יתחשב בה, בהיותה החלטה של ועדת מומחים.

סעיף 17 מאחר שחלק גדול מעבודתו של עורך דין המטפל בתביעות של תאונות דרכים כרוך בשאלת האחריות ותרומת הרשלנות, סוגיות הבטלות לפי ההצעה, ובחישוב שיעור הנזק, נושא שיעבור מכאן

⁵ ס"ח תשי"א, עמ' 221, ס"ח תשכ"ב, עמ' 94, ס"ח תשכ"ג, עמ' 30.

19. בפקודת הביטוח-

- (1) בשם החוק, ("סיכון צד שלישי") - יימחק;
(2) בסעיף 2 -
(א) בכותרת השוליים המלים "לסיכוני צד שלישי" - יימחקו;
(ב) בסעיף קטן (א), המלים "בדרך ציבורית" ו"לסיכוני צד שלישי" - יימחקו;

- (3) במקום סעיף 3 יבוא:
3. (א) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו היא פוליסה שהוציא אותה מבטח שהיה מורשה בשעת הוצאתה והיא מבטחת את-
(1) בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ג-1973 (להלן - החוק);
(2) בעל הרכב וכל אדם הנוהג בו ברשותו מפני נזק גוף, כמשמעותו בחוק, שנגרם להם עקב השימוש ברכב.
(ב) הוראות החוק והוראות פקודה זו יחולו על ביטוח לפי פסקה (2) לסעיף קטן (א), בשינויים המהוייבים.
(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) אין חובה שהפוליסה תכסה חבותו של מעביד בשל מוות או חבלת גוף של עובדו, אם החבות מכוסה לפי פרק ג' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968, או בביטוח מרצון, ובמידה שהיא מכוסה כאמור.;

- (4) אחרי סעיף 6 יבוא:
6א. מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 יהא חייב לתת כל פיצוי שמבטח היה משלם אילו היתה קיימת פוליסה לפי סעיף 3 (א).;
(5) בסעיף 12, בסופו, יבוא:
"וכן לפצות את המבוטח או את הנוהג ברשותו על נזק גוף כמשמעותו בחוק שנגרם להם עקב השימוש ברכב או בהחניתו";

דברי הסבר

המוצע, והתאמתה יהיו בידי ועדה מיוחדת ולפי מבחנים מיוחדים שיתאימו לנסיבות. הועדה תקבע גם את השיטה לפיזור הסיכונים לפי סוגי כלי הרכב, שכן בהתנאות בין כלי רכב כבד לכלי רכב פרטי הסיכוי לפגיעה גדול יותר לנוסעים ברכב הפרטי ואין הצדקה שמבטחי רכב פרטי ישאו בחובת פיצויים גדולה יותר ממבטחי רכב כבד.

בסעיף זה מוצעים תיקונים בפקודת הביטוח **סעיף 19** לשם התאמתה לעקרונות האחריות המוחלטת שנקבעו בחוק המוצע. התיקון העיקרי הוא התלפת סעיף 3 לפקודת הביטוח בסעיף הקובע חובת ביטוח של החברות לפי החוק המוצע וחובת ביטוח של נזקי גוף לנוהג ברכב.

- (1) ההון הנפרע המינימלי של מבטח;
(2) חובת מבטח להחזיק קרנות בקשר עם עסקי הביטוח שלו (להלן - הקרנות), שיעורן של הקרנות וחלקן של מבטח משנה בהן;
(3) דרכי השקעת הקרנות וההון של מבטח, והפיקוח עליהם;
(4) שיעורה המינימלי והמכסימלי של הפרמיה המשתלמת למבטח על ידי המבוטחים אצלו;
(5) צורת הפוליסה ותנאיה;
ובלבד שלגבי מבטח שהוא חברה זכרית ייקבעו הוראות רק לגבי עסקי הביטוח שלו בישראל.
מוצע לקבוע, שקביעת הפרמיה למבטח, לענין החוק

- (6) בסעיף 14, סעיף קטן (ב) – בטל;
- (7) בסעיף 16 הכיפה המתחילה במלים "וכל סכום ששילם מבטח" – תימחק;
- (8) בסעיף 19 בסופו יבוא:
"מבטח", לענין סעיף זה – לרבות הקרן לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ג-1973;
- (9) בסעיפים 39 ו-40, המלים "בדרך ציבורית" – יימחקו.
20. (א) הקרן תקבל לידיה רכושה של קרן נפגעי תאונות דרכים, שהיתה קיימת ערב קבלתו של חוק זה ומתנהלת על ידי האיגוד הישראלי של חברות הביטוח, ותמשיך לטפל בתביעות שהוגשו או שניתן היה להגישן לפי התקנות של אותו גוף.
- (ב) כל עוד לא נבנס לתוקף תקנון לפי סעיף 13, תפעל הקרן לפי התקנות של אותו גוף בכפוף להוראות חוק זה.
21. מקום שניתנה זכות חזרה על פי דין התלויה בעילה לפי פקודת הנויקין, יראו אותה ככוללת זכות חזרה גם לפי חוק זה.
22. דין המדינה, לענין אחריות לפי חוק זה, כדין כל בעל רכב, פרט לאמור בסעיפים 5 עד 8 לחוק הגזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב-1952.
23. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.
24. תחילתו של חוק זה היא באחד בינואר שלאחר תום שנה מיום פרסום חוק זה ברשומות.

העברת נכסים ותביעות

זכות חזרה על פי דין

אחריות המדינה

ביצוע ותקנות

תחילה

דברי הסבר

סעיף 24 מוצע לתת תקופת זמן סבירה להפעלת החוק להתאמת הפוליסות ולתיאום עם מבטחי המשנה של חברות הביטוח.

זהו לשון סעיפי פקודת הנויקין הנזכרים בסעיף 4: השפעת מוות על עילת תביעה
19. (א) נפטר אדם – כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו יוסיפו לעמוד בעיניו, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עובדו או נגד עובדו, הכל לפי הענין.

(ב) היתה עילת תובענה מוסיפה לעמוד כאמור לטובת עובדו של נפטר, והמעשה או המחדל היוצר את העילה גרם למותו, יחיו הפיצויים שניתן להיפרע לטובת העובד מחושבים בלי שום לב להפסד או לריווח שנגרם לעובד עקב המוות, אבל ניתן לכלול בהם סכום להוצאות קבורה.

(ג) נסבל נזק על ידי מעשה או מחדל שהיו משמשים

סעיף 20 סעיף זה בא לקבוע כי הקרן המוקמת בחוק המוצע תעמוד במקומה של קרן נפגעי תאונות דרכים הקיימת כיום, תקבל לידיה את נכסיה ותטפל בתביעות שהוגשו לה.

סעיף 21 סעיף זה בא להבהיר שזכויות התחלוף (סוב-רוגאציה) הקיימות כיום על פי דין, כאשר צד שלישי חייב לשלם פיצויים על פי פקודת הנויקין, יוסיפו להתקיים גם כאשר התביעה היא לפי חוק זה. סעיף 150 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968, וסעיף 60(א) לחוק שירות המדינה (נמלאות) (נוסח משולב), תשל"ג-1970, הן דוגמאות להוראות הקובעות זכות כאמור.

סעיף 22 מוצע כי דין המדינה לענין אחריות לפי חוק זה יהא כדין כל בעל רכב, למעט המקרים שהמדינה אינה אחראית גם בנויקין, כגון לנזק הנובע מפרעולה מלחמתית של צה"ל או לחבלה או מוות שנגרמו בשירות צבאי.

7 ס"ח תשי"ב, עמ' 339.

דברי הסבר

עוולה אם יש בה גם הפרת חוזה או הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, ובית משפט, בית דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוונו הוא תיבע.

(ג) לא יפרע אדם פיצויים בעד הפרת חוזה או בעד הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמרו צעותו או מכוחו הוא תיבע.

זכותם של תלויים לפיצויים

78. גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילו לא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת גוף שגרמה לו העוולה – יהיו בן זוג, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.

הזכאי להגיש תובענה

79. תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העובון, או הזורשים של המת, לטובת בן זוג, הורו וילדו, או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חדשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור – כל מי שלטובתו אפשר היה להגיש רשאי להגיש בשם כולם או בשם מקצתם.

הפיצויים וחישובם

80. בתובענה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת וכדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים יינתנו בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו; לאחר שינוכו מסכום הפיצויים הוצאות משפט שלא נבנו מהנתן בעד, יקבע בית המשפט בשעת שפיטה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנתון.

סכומים שלא יהושבו

81. בקביעת סכום הפיצויים לא יובאו בחשבון –

- (1) סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו במות המת לפי חוזה ביטוח;
- (2) סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האבל על המת.

פיצויים וגימלאות מביטוח לאומי

82. (א) המבוטח לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953 (להלן בפרק זה – החוק), לרבות תלוי בו כאמור בסעיף 22(ב) לחוק, שהיו זכאים לפי פקודה זו עקב מאורע אחד גם לפיצויים מן המעביד, וגם לגימלה לפי חלק ב' לחוק – תנוכה הגימלה מסכום הפיצויים שהיו מוגעים להם ממעבידים אילולא סעיף זה.

(ב) לענין סעיף זה –

גימלה – השווי הכספי של הגימלאות, להוציא גימלה בעין, שניתנו או שעתידות להינתן לפי חלק ב' לחוק,

עילה לתובענה בשל עוולה נגד אדם פלוני אלא שנפטר לפני הנזק או בשעת הנזק, יראו, לענין פקודה זו, את עילת התובענה שהיתה קיימת נגדו בשל המעשה או המחיר דל אילו נפטר אחרי הנזק, כאילו היתה קיימת נגדו לפני שנפטר.

(ד) הזכויות הנתונות לפי פקודה זו לעובדן של נפטר באות להוסיף על הזכויות הנתונות לתלויים בנפטר לפי פקודה זו או כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

עובדן חדל פרעון

20. עובדן חדל פרעון שניתן להגיש נגדו תובענה לפי סעיף 29, יראו כל חבות בשל עילת התובענה כאילו היא חוב ברה-הוכחה נגד העובדן אף שלפי טבעה היא דרישה לדמי נזק בלתי קצובים שאינם נובעים מחוזה או מהכטחה או מהפרת נאמנות.

פושט רגל

21. על אף האמור בפקודת פשיטת רגל, 1936, יכול פושט רגל להיות תובע ונתבע על עוולה, אך לא תוגש תובענה על עוולה לזכותם של נכסי פושט רגל או לזכר בתם; ואולם –

(1) הזכות לתובע על עוולה שגרמה נזק ממון לנכסי פושט רגל תעבור לידי הנאמן או תמומש בידיו;

(2) פסק דין על עוולה שניתן לתובתו של פושט רגל לפני מתן צו כינוס נכסים יהא ניתן להוכחה בפשיטת רגל;

(3) סעיף זה כפוף להוראות סעיף 19.

אין המהאה בניזיקין

22. הזכות לתרופה בשל עוולה, וכן החבות עליה, אינה ניתנת להמתאה אלא מכוח הדין.

פיצויים

76 פיצויים אפשר שיינתנו גם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם –

(1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים ושכא במישרין מעולת הנתבע;

(2) סבל התובע נזק ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב התביעה או בצירוף לו.

אין נפרעים אלא פעם אחת בלבד

77. (א) בכפוף להוראות סעיפים 83-85, אדם שנפרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או מכוחו, לא יפרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה.

(ב) לא יפרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל

יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להניח את התובענה; היה פסק הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנוסבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילו לא סעיף 82.

עוולה שהיא גם עבירה

88. היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ימשו הדבר מחסום בפני התובענה, אך אם ראה בית המשפט הדין בתובענה בכל שלב של ההליכים שהעובדות מהוות, או עשויות להוות, פשע, יעכב בית המשפט את המשך ההליכים עד שיווכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.

תחילת התיישנות

89. לענין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות – "היום שגולדה עילת התובענה" הוא אחד מאלה:

- (1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך – היום שבו חדל;
- (2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע – היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

לרבות תמורת דמי פגיעה המשתלמת לפי סעיף 38 לחוק, ונימלה שהופחתה או ששללה עקב מעשה או מחדל של העובד, או שלא ניתנה בגלל בחירה בנימלה אחרת לפי החוק, רואים אותה כאילו ניתנה או שעתידה להינתן בשלמותה; הוראות שר העבודה לפי סעיף 49(ב) לחוק בדבר היוון קיצבאות ובדבר חישוב ערכן הכספי של גימלאות בעין, כוחן יפה גם לקביעת השווי הכספי של גימלאות לענין סעיף קטן זה;

"מעביד" – החייב לפי החוק בתשלום דמי הביטוח בעד המבוטח, לרבות מי שהמעביד אחראי למעשהו לפי סעיף 13 לפקודה זו.

(ג) בנוסבות האמורות בסעיף קטן (א) לא יראו לענין סעיף 70 לחוק, את המעביד כצד שלישי שוכיות כלפיו מעברות למוסד לביטוח לאומי.

תביעה ושיפוי במעוולים יחד

83. (א) סבל אדם נזק עקב עוולה – אין פסק הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תביעה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.

(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עובדו, בן זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר, כך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בספקי הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק דין ראשון כאמור, לא